

Бодирєв Д.

старший викладач кафедри ТСП
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

СИСТЕМА РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ ЯК СПЕЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Загалом здобуття незалежності Україною та формування власного законодавства призвели до виникнення нового поняття – «дозвільна система». З метою забезпечення безпеки та порядку така система діє в різних сферах економічного, адміністративно-політичного та культурного життя країни. Україна вже здійснює спроби урегулювати сферу обігу зброї шляхом прийняття відповідних законів. Необхідно звернути увагу на проблематику, пов'язану із дозвільною системою, оскільки у сфері публічної адміністрації необхідно забезпечити регулювання обігу зброї.

Дозвільна система – це комплекс відносин, які регулюються законодавством і виникають між дозвільними органами, державними адміністраторами та суб'єктами господарювання у зв'язку з видачею документів дозвільного характеру, їх переоформленням, видачею дублікатів та анулюванням [1]. Поки відсутній базовий закон, який регулював би правові відносини в сфері надання дозволів на поводження з об'єктами дозвільної системи, що можуть належати фізичним та юридичним особам, а також контроль в цій сфері. Так, у сфері обігу та застосування зброї в рамках дозвільної системи в Україні на даний момент регулюються за допомогою ряду законів та підзаконних нормативно-правових актів, які прийняті суб'єктами публічного адміністрування і забезпечують адміністративно-правове регулювання в даній області.

Об'єкти дозвільної системи визначаються як спеціально визначені види зброї, бойові припаси, засоби індивідуального захисту та активної оборони, вибухові матеріали, а також об'єкти (приміщення), на яких проводиться виготовлення, ремонт, зберігання, реалізація та використання спеціально визначених видів зброї, бойових припасів, засобів індивідуального захисту та активної оборони, а також вибухових матеріалів [2, с. 386]. Дозвільна система в сфері обігу зброї представляє собою спеціальний інститут адміністративного права, що встановлює вузький правовий коридор для суб'єктів щодо видання дозволів на придбання, зберігання, носіння, перевезення визначених видів зброї, а також для проектування, будівництва, відкриття та функціонування об'єктів, де зберігається чи використовується зброя [3, с. 500].

Дозвільна система в сфері обігу зброї ґрунтується на кількох основних принципах, серед яких можна виділити наступні:

1. Захист прав, законних інтересів суспільства, територіальних громад і громадян: Дозвільна система призначена для забезпечення безпеки та захисту громадян і суспільства від незаконного обігу зброї та інших об'єктів, які можуть становити загрозу.

2. Розвиток конкуренції: Прозорість та регулювання дозвільної системи сприяють розвитку конкуренції в цій сфері, що сприяє ефективнішому функціонуванню.

3. Прозорість процедури видання документів дозвільного характеру: Забезпечення ясності та доступності процедур отримання дозволів сприяє їх ефективному використанню та впевненості громадян у законності дій.

4. Відповідальність посадових осіб дозвільних органів: Гарантування відповідальності за порушення вимог законодавства щодо видання дозволів.

5. Установлення єдиних вимог до порядку видання документів дозвільного характеру: Стандартизація та узгодження вимог для уникнення розбіжностей та неоднозначностей.

Реалізація дозвільної системи покладена на органи внутрішніх справ. Ці органи взаємодіють із структурними підрозділами поліції громадської безпеки, старшими інспекторами дозвільної системи, дільничними інспекторами поліції тощо. При реалізації дозвільної системи органи внутрішніх справ, відповідно до законодавства України, надають міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади, підприємствам, установам та організаціям дозволи на придбання, зберігання, перевезення та використання вогнепальної зброї, бойових припасів до неї, холодної та пневматичної зброї, а також надають громадянам дозволи на придбання, зберігання та носіння вогнепальної мисливської, холодної, пневматичної зброї та пристроїв [4, с. 360].

Зазначимо, що облік власників різних видів зброї, включаючи мисливську вогнепальну, нарізну та гладкоствольну, пневматичну і холодну зброю, здійснюється через відповідну книгу. Відомості про володіння зброєю додаються до автоматизованої інформаційної системи «Арсенал» та Єдиного державного номерного обліку вогнепальної зброї [5, с. 75]. З цього випливає, що облік зброї є важливою частиною єдиної дозвільної системи в області обігу та використання зброї. Існуюча інформація після здійснення обліку використовується з метою попередження можливих порушень. Важливо відзначити, що за порушення правил дозвільної системи передбачені різні види відповідальності, зокрема дисциплінарна, адміністративна, матеріальна та кримінальна [6, с. 120].

Таким чином, основна мета дозвільної системи у сфері обігу та застосування зброї полягає в запобіганні безконтрольного володіння, користування та, що найважливіше, у недопущенні випадкового чи сторонніми особами протиправного навмисного застосування зброї проти людей. Її ціль – максимальне унеможливлення завдання шкоди громадському порядку та правам власності фізичних і юридичних осіб. Дозвільна система

встановлює чіткий перелік можливих і необхідних дій для суб'єктів правовідносин у цій сфері, а вихід за межі цього «коридора» карається адміністративною відповідальністю. Такий підхід спрямований на забезпечення безпеки, запобігання незаконному обігу та використанню зброї, а також збереження громадського порядку.

Список використаних джерел:

1. Академічний тлумачний словник. WEBMEZHA. 2016. URL: <http://sum.in.ua/s/zabezpechyty>.
2. Балик Д. Легалізація зброї в Україні: за і проти. IACORG. 2015. URL: <http://iac.org.ua/legalizatsiyazbroyi-v-ukrayini-za-i-proti/> 389.
3. Адміністративне право зарубіжних країн : [курс лекцій] / [О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, О. Є. Користін та ін.] ; за ред. О. В. Кузьменко; НАВС. К. : Юрінком Інтер, 2014. 525 с.
4. Белінський Ю.Є. Правове регулювання обігу зброї у країнах Європейського Союзу: деякі нотатки до наукової дискусії. Ю. Є. Белінський *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 1. С. 368.
5. Боровков Р. О. Механізм адміністративно-правової охорони права власності на мобільні телефони. *Науковий вісник Академії муніципального управління*. Серія «Право». 2015. Випуск 1, Ч. 1. С. 81.
6. Бурда П. Колекційна зброя: адміністративно-правовий режим обігу. Митна справа. 2014. Спец. вип. С. 125